

ต้นฉบับร่างพระราชบัญญัติ.....สภาองค์กรผู้บริโภคแห่งชาติ พ.ศ.

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชบัญญัติสภาองค์กรผู้บริโภคแห่งชาติ

พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยสภาองค์กรผู้บริโภคแห่งชาติ

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๔๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติรับรองสิทธิของผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครอง และบุคคลย่อมมีสิทธิรวมกันจัดตั้งองค์กรของผู้บริโภคเพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค และองค์กรของผู้บริโภคมีสิทธิรวมกัน จัดตั้งเป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระเพื่อให้เกิดพลังในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคโดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการจัดตั้ง อำนาจในการเป็นตัวแทนของผู้บริโภค และการสนับสนุนด้านการเงินจากรัฐ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงสมควรมีกฎหมายจัดตั้งสภาองค์กรผู้บริโภคแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ต้นฉบับร่างพระราชบัญญัติสภาองค์กรผู้บริโภคนแห่งชาติ พ.ศ.

“สิทธิผู้บริโภค” หมายความว่า สิทธิตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค และตามกฎหมายหรือตามหนังสือสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

สภาองค์กรผู้บริโภคนแห่งชาติ

มาตรา ๕ ให้มีสภาขึ้นสภาหนึ่งเรียกว่า “สภาองค์กรผู้บริโภคนแห่งชาติ” มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดพลังในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค รวมทั้งการเป็นตัวแทนของผู้บริโภค ประกอบด้วยคณะกรรมการสภาองค์กรผู้บริโภคนแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

(๑) กรรมการเขตพื้นที่จำนวนสิบสามคนซึ่งเลือกกันเองจากผู้แทนองค์กรของผู้บริโภคในแต่ละเขตพื้นที่ โดยให้คณะกรรมการมีอำนาจออกประกาศกำหนดแบ่งเขตพื้นที่ประเทศออกเป็นสิบสามเขต ให้กรุงเทพมหานครเป็นหนึ่งเขตพื้นที่ ส่วนเขตพื้นที่อื่นให้กำหนดเขตพื้นที่ให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์หรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอันเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิผู้บริโภค

(๒) กรรมการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจำนวนเก้าคนซึ่งองค์กรของผู้บริโภคเลือกกันเองจากผู้แทนองค์กรของผู้บริโภคในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ด้านละหนึ่งคน

- (ก) ด้านการเงินและการธนาคาร
- (ข) ด้านการขนส่งและยานพาหนะ
- (ค) ด้านอสังหาริมทรัพย์และที่อยู่อาศัย
- (ง) ด้านอาหาร ยา ผลิตภัณฑ์สุขภาพ
- (จ) ด้านบริการสุขภาพ
- (ฉ) ด้านสินค้าและบริการทั่วไป
- (ช) ด้านการสื่อสารและโทรคมนาคม
- (ซ) ด้านบริการสาธารณะ
- (ณ) ด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ตามที่คณะกรรมการ

ประกาศกำหนด

การกำหนดแบ่งเขตพื้นที่ของกรรมการเขตพื้นที่ตาม (๑) และการกำหนดด้านความเชี่ยวชาญของกรรมการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านตาม (๒) (ก) ถึง (ณ) คณะกรรมการสามารถเปลี่ยนแปลงการแบ่งเขตพื้นที่และเปลี่ยนแปลงด้านความเชี่ยวชาญได้ตามความเหมาะสมและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

เมื่อมีการประชุมคณะกรรมการครั้งแรก ให้กรรมการเลือกประธานกรรมการหนึ่งคน และรองประธานกรรมการหนึ่งคน

ให้เลขาธิการเป็นเลขานุการของคณะกรรมการ และเลขาธิการอาจแต่งตั้งพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการได้

บทบัญญัติ

มาตรา ๖ กรรมการตามมาตรา ๕ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติ

(๑) มีสัญชาติไทยและมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันที่ได้มีการเสนอชื่อผู้แทนที่จะรับเลือกเป็น

กรรมการ

ข. ลักษณะต้องห้าม

(๑) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๒) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๓) ติดยาเสพติดให้โทษ

(๔) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือในกรณีพ้นโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี

(๕) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

(๖) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะรื้อรวมัดผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๗) ไม่อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

(๘) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ดำรงตำแหน่งบริหารของพรรคการเมือง กรรมการพรรคการเมือง ประธานสาขาพรรคการเมือง ข้าราชการการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๙) ไม่เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลปกครอง กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

(๑๐) ไม่เป็นสมาชิกขององค์กรของผู้ประกอบธุรกิจหรือเป็นผู้ประกอบธุรกิจ หรือเป็นกรรมการหรือผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการจัดการหรือมีส่วนได้เสียในนิติบุคคลซึ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจหรือภายในระยะเวลาสามปีก่อนวันได้รับการเสนอชื่อ

มาตรา ๗ กรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับเลือกใหม่ได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับเลือกใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา ๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออกหรือพ้นจากการเป็นผู้แทนองค์กรผู้บริโภค

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๖

(๔) คณะกรรมการมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เพราะเหตุประพฤดิเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้บุคคลในบัญชีรายชื่อสำรอง ในด้านเดียวกันหรือในเขตพื้นที่เดียวกันนั้นแล้วแต่กรณี ซึ่งได้รับคะแนนในลำดับถัดไปเข้าดำรงตำแหน่งแทน หากไม่มีผู้

ต้นฉบับร่างพระราชบัญญัติ

ที่ได้รับเลือกในลำดับถัดไปให้ดำเนินการเลือกใหม่ และให้ผู้ที่ได้รับเลือกอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการ เว้นแต่วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยยี่สิบวันจะไม่ดำเนินการเลือกก็ได้

มาตรา ๙ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นตัวแทนของผู้บริโภค ในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค ในการประสานนโยบายและการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคร่วมกับหน่วยงานของรัฐและเอกชน

(๒) ส่งเสริม สนับสนุน ให้เกิดพลังในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค โดยสร้างการมีส่วนร่วมและรวมตัวกันจัดตั้งองค์กรผู้บริโภค รวมทั้งส่งเสริมการรวมตัวขององค์กรผู้บริโภคในระดับเขตพื้นที่ และจังหวัดในรูปแบบต่างๆ เช่น สภาผู้บริโภคระดับพื้นที่ และให้ความช่วยเหลือองค์กรของผู้บริโภค

และจัดประชุมสมัชชาองค์กรของผู้บริโภคอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากองค์กรผู้บริโภคหรือประชาชน เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

(๓) สนับสนุนและดำเนินการ ตรวจสอบ ติดตาม เฝ้าระวังสถานการณ์ปัญหาสินค้าและบริการ แจ้งข่าวสารหรือเตือนภัยเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่อาจก่อให้เกิดอันตรายหรือเกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภค เพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค ในการนี้จะระบุชื่อสินค้าหรือบริการหรือชื่อของผู้ประกอบการด้วยก็ได้

(๔) ดำเนินการประสานความร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับทราบสิทธิต่าง ๆ ของผู้บริโภค ตลอดจนช่องทางการร้องเรียนและการดำเนินคดีแก่ผู้ประกอบการธุรกิจ

(๕) ให้คำปรึกษาแก่ผู้บริโภคและองค์กรของผู้บริโภคเกี่ยวกับการซื้อสินค้าหรือการรับบริการจากผู้ประกอบการธุรกิจ

(๖) ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานรัฐ ในการกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ การบังคับใช้กฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค หรือตามที่หน่วยงานของรัฐขอความเห็น

(๗) ตรวจสอบการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค และรายงานไปยังหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ

(๘) ส่งเสริมการศึกษาและการวิจัย เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค

(๙) ดำเนินคดีแทนผู้บริโภคหรือองค์กรของผู้บริโภคที่ถูกฟ้องคดีจากการใช้สิทธิในฐานะผู้บริโภค รวมทั้งการดำเนินคดีแทนผู้บริโภคตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

(๑๐) กำหนดนโยบายและกำกับดูแลการดำเนินงานขององค์กรให้เกิดการจัดการที่ดีและบรรลุวัตถุประสงค์ตามหน้าที่

(๑๑) อนุมัติแผนงานหลัก แผนการดำเนินงาน และแผนการเงินและงบประมาณประจำปีขององค์กร

(๑๒) ออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน การกำหนดตำแหน่งและคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง การกำหนดอัตราเงินเดือนและค่าตอบแทน สวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นแก่พนักงานและลูกจ้างขององค์กร และการดำเนินการอื่นขององค์กร

(๑๓) จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของเลขาธิการ

ต้นฉบับร่างพระราชบัญญัติ.....การคุ้มครองผู้บริโภคแห่งชาติ พ.ศ.....

(๑๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการ

มาตรา ๑๐ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของ จำนวนกรรมการที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่ง ในการ ลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาดในการ ประชุม

มาตรา ๑๑ คณะกรรมการจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือเลขาธิการเพื่อปฏิบัติการอย่างหนึ่ง อย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้

การประชุมคณะอนุกรรมการให้นำมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ และอนุกรรมการตามมาตรา ๑๑ ได้รับเบี้ย ประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติหน้าที่ประจำปี รายงานปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิแก่ผู้บริโภค และแผนการดำเนินงานในระยะ ต่อไปเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ภายในสามเดือนนับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน

มาตรา ๑๔ เพื่อประโยชน์ในการเสนอชื่อผู้สมควรได้รับเลือกเป็นกรรมการ ให้องค์กรของ ผู้บริโภคที่มีคุณสมบัติตามมาตรา ๓ และมีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและมีผลงานเป็นที่ประจักษ์มีสิทธิ ขอขึ้นทะเบียนไว้ต่อสำนักงาน

เมื่อสำนักงานได้ขึ้นทะเบียนองค์กรของผู้บริโภคใดตามวรรคหนึ่งแล้วให้เป็นอันใช้ได้ การขึ้นทะเบียนองค์กรของผู้บริโภคตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ให้สำนักงานประกาศรายชื่อองค์กรของผู้บริโภคที่ได้รับการขึ้นทะเบียนไว้ให้ทราบโดยทั่วกัน และให้บัญชีรายชื่อดังกล่าวใช้ได้ตลอดไปจนกว่าจะมีการปรับปรุงแก้ไขตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศ กำหนด

องค์กรของผู้บริโภคใดที่ถูกปฏิเสธการขอขึ้นทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ให้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาล ปกครองได้ แต่การฟ้องคดีดังกล่าวไม่เป็นเหตุให้ต้องระงับหรือชะลอการดำเนินการเสนอชื่อหรือ การเลือก กรรมการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๕ เมื่อมีเหตุที่ต้องมีการเลือกกรรมการ ให้สำนักงานประกาศในหนังสือพิมพ์รายวัน และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่ออื่น ๆ ตามความเหมาะสมอย่างน้อยเจ็ดวันติดต่อกัน โดยให้องค์กรของผู้บริโภคที่ ขึ้นทะเบียนไว้แล้วตามมาตรา ๑๔ ที่ประสงค์จะเสนอชื่อผู้แทนองค์กรของผู้บริโภคเป็นการดำเนินการ เสนอชื่อพร้อมทั้งหนังสือยินยอมของบุคคลดังกล่าวภายในระยะเวลาที่สำนักงานประกาศกำหนด

ต้นฉบับร่างพระราชบัญญัติ...สภาองค์การผู้บริโภคนแห่งชาติ พ.ศ.

การฟ้องร้องของผู้บริโภคที่ขึ้นทะเบียนไว้ไม่เสนอชื่อผู้แทนองค์กรของผู้บริโภคเป็นกรรมการตามวรรคหนึ่งไม่ว่าด้วยเหตุใด ไม่เป็นเหตุให้การเลือกกรรมการที่ดำเนินการต่อไปต้องเสียไป

มาตรา ๑๖ เมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๑๕ แล้ว ให้สำนักงานตรวจสอบ คุณสมบัติของผู้แทนองค์กรของผู้บริโภคที่ได้รับการเสนอชื่อถูกต้องตามที่กำหนดในมาตรา ๖ และมาตรา ๑๕ หรือไม่ ในกรณีที่เห็นว่าผู้ได้รับการเสนอชื่อใดมีคุณสมบัติไม่ถูกต้องตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๑๕ ให้แจ้งองค์กรของผู้บริโภคซึ่งเสนอชื่อบุคคลนั้นดำเนินการเสนอชื่อใหม่ภายในเวลาที่สำนักงานกำหนด เมื่อพ้นกำหนดดังกล่าวแล้ว หากองค์กรของผู้บริโภคดังกล่าวไม่เสนอชื่อให้ถือว่าสละสิทธิในการเสนอชื่อผู้แทน

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาการเสนอชื่อตามวรรคหนึ่งหรือตามมาตรา ๑๕ แล้วแต่กรณีแล้ว หากผู้ได้รับการเสนอชื่อตาย หรือยกเลิกหนังสือยินยอมให้เสนอชื่อ หรือขาดคุณสมบัติไม่ว่าด้วยเหตุใดให้สำนักงานดำเนินการต่อไป โดยจะไม่ดำเนินการให้มีการเสนอชื่อใหม่ก็ได้

มาตรา ๑๗ เมื่อครบกำหนดระยะเวลาการเสนอชื่อตามมาตรา ๑๕ หรือมาตรา ๑๖ แล้วแต่กรณีแล้ว การเลือกกรรมการตามมาตรา ๕ ให้สำนักงานดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้องค์กรของผู้บริโภคขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๑๔ เสนอชื่อผู้แทนเป็นกรรมการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้

(ก) กรรมการเขตพื้นที่ตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๑) จำนวนหนึ่งคน โดยผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อต้องเป็นผู้ที่มีผลงานและประสบการณ์ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค และมีความเกี่ยวข้องกับองค์กรของผู้บริโภคที่เสนอมาหรือองค์กรของผู้บริโภคอื่นที่ขึ้นทะเบียนในเขตพื้นที่เดียวกัน

(ข) กรรมการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๒) ด้านใดด้านหนึ่งจำนวนหนึ่งคน โดยผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อต้องเป็นผู้มีผลงานหรือเคยปฏิบัติงานที่แสดงให้เห็นถึงการเป็น ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ หรือมีประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านที่มีการเสนอ

(๒) จัดให้ผู้แทนองค์กรของผู้บริโภคตาม (๑) (ก) เลือกกันเองในแต่ละเขตพื้นที่ ตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๑) ให้ได้จำนวนเขตพื้นที่ละหนึ่งคน ทั้งนี้ ให้บุคคลผู้ได้รับคะแนนลำดับรองลงไปจำนวนสามคนแรกของแต่ละเขตพื้นที่เป็นผู้ได้รับการบรรจุในบัญชีรายชื่อสำรองของแต่ละเขตพื้นที่นั้น ๆ

(๓) จัดให้องค์กรของผู้บริโภคเลือกผู้แทนองค์กรผู้บริโภคนตาม (๑) (ข) ในแต่ละด้านตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๒) ให้ได้จำนวนด้านละหนึ่งคน ทั้งนี้ ให้บุคคลผู้ได้รับคะแนนลำดับรองลงไปจำนวนสามคนแรกของแต่ละด้านเป็นผู้ได้รับการบรรจุในบัญชีรายชื่อสำรองของแต่ละด้านนั้น ๆ

การลงคะแนนเลือกกันเองให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

การวินิจฉัยของศาลในภายหลังว่าการขึ้นทะเบียนนั้นเป็นการไม่ชอบ ไม่ให้มีผลกระทบต่อการที่ได้ดำเนินการไปแล้วก่อนวันที่ศาลมีคำวินิจฉัย

หมวด ๒

สำนักงานคณะกรรมการสภาองค์กรผู้บริโภคแห่งชาติ

มาตรา ๑๘ ให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการสภาองค์กรผู้บริโภคแห่งชาติ ขึ้นเป็นนิติบุคคลที่มีความเป็นอิสระไม่ใช่อำนาจราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ เรียกโดยย่อว่า “สออบ.” มีอำนาจหน้าที่

ต้นฉบับร่างพระราชบัญญัติ.....

- (๑) รับผิดชอบงานด้านธุรการ และทำหน้าที่เป็นเลขานุการของคณะกรรมการสภาองค์กรผู้บริโภคแห่งชาติ
- (๒) รวบรวม ศึกษา วิจัย พัฒนา และวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสภาองค์กรผู้บริโภคแห่งชาติ
- (๓) รับขึ้นทะเบียนองค์กรของผู้บริโภค และจัดให้มีฐานข้อมูลทะเบียนองค์กรของผู้บริโภค
- (๔) จัดประชุมสมัชชาองค์กรของผู้บริโภคอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากองค์กรผู้บริโภคหรือประชาชน เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ
- (๕) ประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
- (๖) จัดทำรายงานประจำปีของสภาองค์กรผู้บริโภคแห่งชาติ
- (๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานหรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๙ ให้สำนักงานมีที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร หรือจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง

มาตรา ๒๐ กิจการของสำนักงานไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน ทั้งนี้ เลขานุการ พนักงาน และลูกจ้างของสำนักงานต้องได้รับประโยชน์ตอบแทนไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

มาตรา ๒๑ เงินและทรัพย์สินในการดำเนินกิจการของสำนักงาน ประกอบด้วย

- (๑) เงินที่ได้รับโอนตามมาตรา ๓๒
- (๒) เงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐบาลจัดสรรให้โดยตรงเป็นรายปีจากงบประมาณแผ่นดินประจำปี โดยรัฐบาลพึงจัดสรรให้เป็นจำนวนที่เพียงพอสำหรับการบริหารงานโดยอิสระของคณะกรรมการและค่าใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของสภาองค์กรผู้บริโภคแห่งชาติ

- (๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้
- (๔) ดอกผลของเงินหรือรายได้จากทรัพย์สินของสำนักงาน
- (๕) รายได้อื่น

การรับเงินตาม (๓) และ (๕) ต้องไม่เป็นการทำให้สำนักงานขาดความเป็นอิสระในการดำเนินงาน หรือขัดแย้งต่อวัตถุประสงค์ของสภาองค์กรผู้บริโภคแห่งชาติ

บรรดารายได้ของสำนักงานตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง และกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายอื่น

มาตรา ๒๒ ทรัพย์สินของสำนักงานเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่สำนักงานได้มาโดยมีผู้อุทิศให้ตามมาตรา ๒๑ (๓) หรือได้มาโดยการซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากเงินหรือทรัพย์สินตามมาตรา ๒๑ (๔) และ (๕) ของสำนักงานให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงาน

ต้นฉบับร่างพระราชบัญญัติ.....

ให้สำนักงานมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาประโยชน์จากทรัพย์สินของสำนักงาน

บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่สำนักงานได้มาโดยใช้เงินตามมาตรา ๒๑ (๑) และ (๒) ให้ตกเป็นที่ราชพัสดุ แต่สำนักงานมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาประโยชน์ได้

มาตรา ๒๓ การเก็บรักษาและการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของสำนักงานให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ให้สำนักงานจัดทำบัญชีตามหลักสากล และจัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี และการพัสดุของสำนักงาน ตลอดจนรายงานผลการตรวจสอบให้คณะกรรมการทราบอย่างน้อยหกเดือนต่อครั้ง

ให้สำนักงานจัดทำงบการเงินซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยงบดุลและบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีของทุกปี

ในทุกรอบปีให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือบุคคลภายนอกตามที่คณะกรรมการแต่งตั้งด้วยความเห็นชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีและประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของสำนักงาน และจัดทำรายงานผลเสนอต่อคณะกรรมการ

ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีของทุกปี ให้สำนักงานทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อเสนอต่อรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยแสดงงบการเงินและบัญชีทำการที่ผู้สอบบัญชีรับรองว่าถูกต้องแล้ว รายงานของผู้สอบบัญชี รวมทั้งแสดงผลงานของสำนักงานในปีที่ล่วงมาด้วย

มาตรา ๒๔ ให้มีเลขาธิการขึ้นตรงต่อคณะกรรมการ โดยให้ปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา เป็นผู้รับผิดชอบการบริหารกิจการของสำนักงาน มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านธุรการ เป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างในสำนักงาน รวมทั้งปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ให้คณะกรรมการเป็นผู้แต่งตั้งเลขาธิการจากบุคคลที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติ

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เหมาะสมในการบริหารกิจการของสำนักงาน

(๓) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์

ข. ลักษณะต้องห้าม

(๑) มีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๖ ข. (๑) ถึง (๑๐)

(๒) เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่กระทำกับสำนักงาน

มาตรา ๒๕ ให้เลขาธิการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

เมื่อตำแหน่งเลขาธิการว่างลงและยังไม่มีกรรมการแต่งตั้งเลขาธิการคนใหม่ ให้คณะกรรมการ แต่งตั้งกรรมการคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทน

ต้นฉบับร่างพระราชบัญญัติ.....สภาองค์การผู้บริโภคนแห่งชาติ พ.ศ.

บันทึกวิเคราะห์สรุปลักษณะสำคัญของร่างพระราชบัญญัติสภาองค์การผู้บริโภคนแห่งชาติ พ.ศ. ...

1. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างกฎหมาย

โดยที่มาตรา 46 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติรับรองสิทธิของผู้บริโภคนยอมได้รับความคุ้มครอง และบุคคลยอมมีสิทธิรวมตัวกันจัดตั้ง องค์การของผู้บริโภคนเพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคน และองค์การของผู้บริโภคนมีสิทธิรวมกัน จัดตั้งเป็น องค์การที่มีความเป็นอิสระเพื่อให้เกิดพลังในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคน โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการจัดตั้ง อำนาจในการเป็นตัวแทนของผู้บริโภคน และการสนับสนุนด้านการเงินจากรัฐ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงสมควรมีกฎหมายจัดตั้งสภาองค์การผู้บริโภคนแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

2. ความเร่งด่วนของเรื่อง

สถานการณ์การจัดตั้งองค์การเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคนตามรัฐธรรมนูญมีอย่างต่อเนื่อง นับแต่รัฐธรรมนูญ ปี 2540 ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 57 รัฐธรรมนูญ ปี 2550 กำหนดไว้ในมาตรา 61 และปัจจุบันในรัฐธรรมนูญ ปี 2560 ได้กำหนดให้ผู้บริโภคนมีสิทธิรวมตัวกันตั้งองค์การผู้บริโภคน และองค์การดังกล่าวมีสิทธิรวมตัวกันจัดตั้งองค์การที่มีความเป็นอิสระ เพื่อให้เกิดพลังในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคนโดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ในมาตรา 46 โดยที่ผ่านมากในภาคธุรกิจมีองค์กรตัวแทนทำหน้าที่ในการคุ้มครองผลประโยชน์ คือสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย แต่ในฝั่งของผู้บริโภคนยังไม่มีตัวแทนระดับประเทศ ทำหน้าที่ในการปกป้องคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคนในการให้ความเห็นกับหน่วยงานรัฐในการกำหนดนโยบายหรือมาตรการต่างๆ อันส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคน ดังนั้น จึงเห็นสมควรมีกฎหมายว่าด้วยสภาองค์การผู้บริโภคนแห่งชาติ เพื่อให้มีอำนาจเป็นตัวแทนของผู้บริโภคนในระดับประเทศที่มีความเป็นอิสระในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคน

3. สาระสำคัญของร่างกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติสภาองค์การผู้บริโภคนแห่งชาติ พ.ศ. ... มีสาระสำคัญ สรุปได้ดังนี้

1) ชื่อกฎหมาย “สภาองค์การผู้บริโภคนแห่งชาติ” สื่อความหมายตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 46 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยคำว่า “สภาองค์การผู้บริโภคน” สื่อถึงพื้นที่การรวมตัวกันขององค์การผู้บริโภคน คำว่า “องค์การผู้บริโภคน” สื่อถึง การรวมตัวกันของผู้บริโภคน เพื่อให้เกิดพลังในการคุ้มครองและพิทักษ์ สิทธิของผู้บริโภคน คำว่า “แห่งชาติ” สื่อถึงการทำหน้าที่เป็น ตัวแทนของผู้บริโภคนในระดับชาติ

ดังนั้น ชื่อ “สภาองค์การผู้บริโภคนแห่งชาติ” จึงเป็นชื่อที่แสดงให้เห็นความชัดเจนของสถานะ องค์การ ที่เป็นตัวแทนผู้บริโภคนในระดับประเทศ

ต้นฉบับร่างพระราชบัญญัติ.....สภาองค์การผู้บริโภคนแห่งชาติ.....พ.ศ.....

นอกจากนี้ มีองค์กรอื่นๆ ที่ใช้ชื่อ “สภา” เช่น สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ที่เขียนในรูปแบบสภา และมีกฎหมายรองรับ และเพื่อสอดคล้องกับข้อกำหนดของกฤษฎีกาในการเขียนกฎหมาย เนื่องจากชื่อ “สภา” จะนำมาใช้ได้ต้องมีกฎหมายรองรับเท่านั้น ชื่อสะท้อนให้เห็นว่าเป็นองค์กรตัวแทนขององค์กรผู้บริโภค เพื่อให้มีฐานะเป็นตัวแทนของผู้บริโภค เช่นเดียวกับสภาหอการค้า สภาอุตสาหกรรมที่เป็นตัวแทนของผู้ประกอบธุรกิจมีคำว่า “องค์กร” เพื่อสะท้อนให้เห็นการสนับสนุนการรวมพลังของผู้บริโภค

2) กำหนดความเป็นอิสระของการสนับสนุนงบประมาณ (ในมาตรา 21) เนื่องจากในมาตรา 46 แห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 กำหนดให้รัฐสนับสนุนด้านการเงินที่เพียงพออย่างเป็นอิสระ และยั่งยืนเพื่อการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้บริโภค และกำหนดให้รายได้ของสำนักงานที่มีเหลือ ไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลัง เพื่อประกันความเป็นอิสระในการทำงาน และเป็นเงินทุนหมุนเวียนสำหรับบริหารจัดการในการดูแลสำนักงาน

3) องค์ประกอบของคณะกรรมการสภาองค์กรผู้บริโภคแห่งชาติ มาจากการคัดเลือกขององค์กรผู้บริโภค มีจำนวน 22 คน โดยใช้หลักการสัดส่วนของกรรมการเขตพื้นที่ที่เป็นตัวแทนผู้บริโภคมากกว่าสัดส่วนตัวแทนของผู้เชี่ยวชาญ (ในมาตรา 5)

มาตรา 5 กำหนดสัดส่วนให้มีกรรมการสภาองค์กรผู้บริโภคที่ได้รับคัดเลือกจากผู้แทนองค์กรผู้บริโภคจำนวน 22 คน แบ่งองค์ประกอบคณะกรรมการ มีคณะกรรมการ 2 ส่วน คือ กรรมการผู้เชี่ยวชาญ 9 ด้าน และกรรมการเขต 13 เขต โดยหลักการสัดส่วนกรรมการเขตมากกว่าผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจาก กรรมการเขตพื้นที่เป็นตัวแทนของผู้บริโภคทั่วประเทศ และกำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงผู้เชี่ยวชาญและเขตพื้นที่ได้ตามความเหมาะสมโดยให้คณะกรรมการออกเป็นประกาศ

4) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ (ในมาตรา 9)

เพื่อให้สภาองค์กรผู้บริโภคแห่งชาติ สามารถทำหน้าที่รวมพลังผู้บริโภค สนับสนุนให้เมืองผู้บริโภค รวมทั้งมีความเป็นอิสระเพื่อให้เกิดพลังในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค จึงกำหนดหน้าที่สำคัญต่างๆ คือ

- 1) เป็นตัวแทนของผู้บริโภคในการประสานงานนโยบายกับหน่วยงานรัฐและเอกชน
- 2) ให้ความช่วยเหลือองค์กรผู้บริโภค เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรผู้บริโภค ในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดตั้งสภาผู้บริโภคระดับจังหวัด
- 3) แจ้งเตือนภัยสินค้าหรือบริการที่อาจก่อให้เกิดอันตรายหรือเกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภค โดยจะเปิดเผยชื่อสินค้าหรือบริการนั้นด้วยก็ได้
- 4) ตรวจสอบการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค และรายงานไปยังหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ
- 5) ให้มีงานศึกษาวิจัยเพื่อเป็นข้อมูลการทำงานคุ้มครองผู้บริโภค
- 6) ดำเนินคดีแทนผู้บริโภคหรือองค์กรของผู้บริโภคที่ถูกฟ้องคดีจากการใช้สิทธิในฐานะผู้บริโภค ซึ่งอำนาจส่วนนี้จะช่วยให้ผู้บริโภคและองค์กรผู้บริโภคเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้สะดวกมากขึ้น
- 7) ประเมินผลการทำงานของเลขาธิการ

ต้นฉบับร่างพระราชบัญญัติ.....สภาองค์การผู้บริโภคนแห่งชาติ พ.ศ.

5) สำนักงานคณะกรรมการสภาองค์การผู้บริโภคแห่งชาติและเลขาธิการ

5.1 สำนักงาน

ในร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กำหนดเรื่องของสำนักงานไว้เป็นการเฉพาะ ไว้ในมาตรา 18-23 เพื่อให้มีบทบาทสนับสนุนการทำงานของกรรมการอย่างชัดเจน

สถานะของสำนักงานสภาองค์การผู้บริโภคถูกเขียนอย่างชัดเจนว่าเป็นองค์กรของภาคประชาชน เพราะกฎหมายกำหนดให้ตั้งเป็นนิติบุคคล ที่ไม่ใช่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น จึงทำให้แยกออกจากสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค หรือ สคบ. ที่เป็นหน่วยงานของรัฐ นอกจากนี้ที่บริหารงานธุรการของคณะกรรมการ ยังมีหน้าที่สำคัญอื่นๆ ได้แก่ การขึ้นทะเบียนองค์กรผู้บริโภค และทำฐานข้อมูลทะเบียนองค์กรผู้บริโภค รวมถึงงานวิเคราะห์ ศึกษา วิจัย ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคของสภาฯ

5.2 เลขาธิการ

ในร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กำหนดเรื่องของเลขาธิการ ไว้ในมาตรา 24-28 เพื่อให้มีบทบาทบริการสำนักงาน และสนับสนุนการทำงานของกรรมการอย่างชัดเจน

เลขาธิการเป็นลูกจ้างแบบเต็มเวลา รับผิดชอบบริหารกิจการของสำนักงาน และงานธุรการต่างๆ ของสภาฯ มีวาระ 4 ปี เท่ากับกรรมการ ซึ่งผลการทำงานของเลขาธิการจะถูกประเมินโดยคณะกรรมการสภาองค์การผู้บริโภคนแห่งชาติ

6) บทเฉพาะกาล

เมื่อร่างพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ในวาระเริ่มแรกยังไม่มีคณะกรรมการในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ จึงต้องมีการดำเนินการกระบวนการคัดเลือกกรรมการ จึงมีความจำเป็นต้องมีผู้ทำหน้าที่แทนคณะกรรมการในการออกประกาศต่างๆ ทำหน้าที่แทนองค์กรในการคัดเลือกคณะกรรมการ โดยประกอบด้วย ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เลขาธิการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ประธานคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน นายกสภาทนายความแห่งประเทศไทย เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา ผู้แทนสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้แทนคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวน 1 คน และผู้แทนองค์กรหรือสถานสาธารณกุศลตามประกาศกระทรวงการคลังที่มีวัตถุประสงค์ด้านคุ้มครองผู้บริโภค จำนวน 4 คน

นอกจากนี้ ในวาระเริ่มแรกก่อนมีสำนักงาน ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่สำนักงานในการดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการชุดแรก